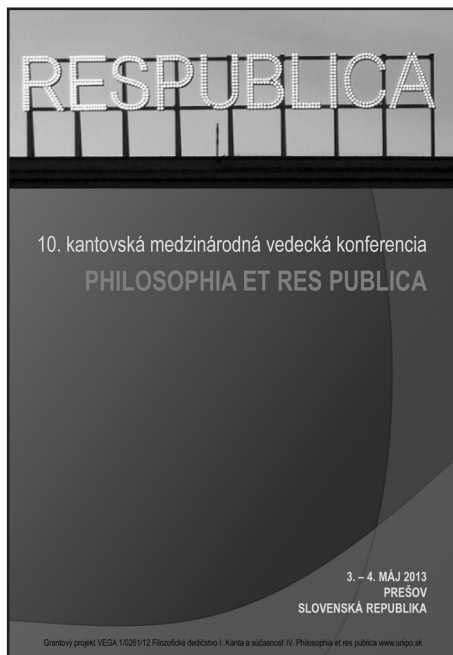

**Správa z 10. kantovskej
medzinárodnej vedeckej konferencie
*Philosophia et res publica***

**Sandra
Zákutná**

V dňoch 3. a 4. mája 2013 sa ako súčasť riešenia vedeckovýskumného grantového projektu VEGA 1/0261/12 *Filozofické dedičstvo Immanuela Kanta a súčasnosť IV. Philosophia et res publica* konala na pôde Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity 10. kantovská medzinárodná vedecká konferencia *Philosophia et res publica*. Vedecký výbor konferencie pod vedením prof. PhDr. Ľubomíra Belása, CSc., organizoval konferenciu pod záštitou rektora Prešovskej univerzity prof. RNDr. Reného Matloviča, PhD., dekana Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity prof. PhDr. Vasilu Gluchmana, CSc., a veľvyslanca Nemeckej republiky dr. Axela Hartmanna.

Počas prvého dňa konferencie sa na plenárnom zasadnutí predstavili pozvaní profesori z Nemeckej republiky, Francúzska a Ruska – Heiner F. Klemme z Mainzu, Monique Castillo z Paríža a S. A. Nižnikov z Moskvy. V ďalšej časti pokračovali referátmi Margit Ruffing z Mainzu, A. M. Orechov z Moskvy a Dieter Hüning z Trieru. V neskorých popoludňajších hodinách pokračovala konferencia 5. vedeckým doktorandským seminárom, na ktorom vystúpili doktorandi Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity Eva Zelizňáková, Peter Kyslan, Ondrej Marchevský a Štefan Haško.

Sobotnejší program konferencie bol tvorený vystúpeniami domácich autorov, členov vyššie uvedeného grantového projektu. Z Univerzity Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach vystúpili Kristína Bosáková a Eugen Andreanský, z Univerzity Mateja

Bela v Banskej Bystrici Marek Stachoň a hostujúcu univerzitu reprezentovali Lubomír Belás, Jana Sošková a Sandra Zákutná.

Vďaka bohatej medzinárodnej účasti konferencia potvrdila svoju rastúcu kvalitu, ktorú sa podarilo zabezpečiť aj vďaka prekladom zahraničných príspevkov do slovenského jazyka a trojjazyčným prekladom abstraktov všetkých účastníkov konferencie. Zborník abstraktov bol účastníkom a hosťom konferencie distribuovaný pri registrácii. Na náročnej organizácii konferencie sa okrem členov grantového tímu (Belás, Mihina, Sisáková, Zákutná, Kyslan, Zelizňáková, Marchevský) aktívne podieľali aj dve externé spolupracovníčky – PhDr. Klaudia Bednárová-Gibová, PhD. (preklad z/do nemeckého jazyka, jazyková korektúra abstraktov v nemeckom a anglickom jazyku), a Mgr. Romana Zákutná (tlmočenie počas konferencie).

Pri príležitosti 15. výročia založenia Prešovskej univerzity v Prešove sa uskutočnila v dňoch 28. – 30. novembra 2012 medzinárodná vedecká konferencia *Univerzita v kontexte zmien*. Celé podujatie sa konalo pod záštitou ministra školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky doc. PhDr. Dušana Čaploviča, DrSc. Na konferencii sa aktívne zúčastnilo viac ako 80 odborníkov, ktorí prezentovali príspevky s problematikou vysokoškolského vzdelávania. Pozvanie prijali aj zahraniční hostia z Maďarska a z Poľska.

Na konferencii vystúpili akademici z odboru história, slavistika, pedagogika, teológia, filozofia, šport, estetika a pod. Svoje príspevky prezentovali aj neakademici z praxe a samosprávy. Pestrosť optiky a východísk referátov na spomínanú tému *Univerzita v kontexte zmien* vyústila v mnohých prípadoch do zaujímavých reakcií a diskusií.

Desaťročné filozofické bádanie v odkaze nemeckého filozofa Immanuela Kanta na pôde Filozofickej fakulty Prešovskej univerzity v Prešove reprezentovali dva príspevky. Lubomír Belás vystúpil s inovatívnou analýzou s názvom *Filozofovanie v meste Kant – Königsberg (Prešov) – svet*. Bádateľ Kantovej filozofie ponúka analýzu mesta, v ktorom filozof a občan Kant pôsobil a tvoril. Mesto Königsberg svojím osobitým charakterom predstavuje v tomto texte jedno z východísk Kantovej filozofie. Kant v predložnom príspevku nevystupuje ako nekonkrétny filozofický duch, ale ako reálny človek a súčasť pruského mesta Königsberg.

Autor Lubomír Belás v závere svojho referátu lokalizuje Kanta (respektíve jeho myšlienky) aj do mesta Prešov. Napriek tomu, že Kant ako človek nikdy neopustil hranice svojho mesta, jeho myšlienky prekročili v mnohom hranice času i priestoru a pôsobili a v súčasnosti pôsobia aj v meste Prešov.

Druhý príspevok venujúci sa Immanuelovi Kantovi s titulom *Kantovo „Sapere aude“ ako motto škótskeho osvietenstva* prezentovala Sandra Zákutná. Autorka si z Kantovho odkazu vyberá to najzvučnejšie a vždy aktuálne heslo „*Sapere aude!*“ (*Maj odvahu používať svoj vlastný rozum!*). Kant používa túto výzvu pri hľadaní odpovede na otázku *Čo je osvietenstvo?* Autorka nachádza filozofickú väzbu medzi Kantovým heslom a škótskym osvietenstvom. Dokladuje spojitost a vplyv škótskych osvietencov (Hume, Smith, Ferguson, Hutcheson, Oswald

a Reid) na filozofiu osvietenstva Immanuela Kanta. Nemecký filozof poznal diela spomínaných autorov a veľmi ho inšpiroval osvietenský duch a atmosféra škótskeho kultúrneho priestoru. Sandra Zákutná v závere príspevku konštatuje a vyslovuje nádej, že motto „*Sapere aude!*“ má miesto aj v dnešnom svete, a to najmä na univerzitnej pôde.

Prítomnosť Kantových ideí aj na takejto tematicky širokej vedeckej konferencii potvrdzuje skutočnosť, že filozofia königsberského mysliteľa je svojou univerzalistickou povahou nadčasová a geograficky neohraničená, teda vždy aktuálna a inšpiratívna.

Immanuel Kant: Náboženství v hranicích pouhého rozumu

Nové knihy

*Immanuel Kant: Náboženství
v hranicích pouhého rozumu.*
Praha: Vyšehrad 2013. 304 s. ISBN:
9788074293504. Preklad: PhDr.
Karel Šprunk. Komentár: prof. PhDr.
Stanislav Sousedík.

*Náboženstvo v medziach číreho
rozumu*, významné nábožensko-
filozofické dielo Kantovho postkritického
obdobia z roku 1793, sa po prvýkrát
dostáva do rúk slovenskej verejnosti
v českom preklade Karla Šprunka
s úvodnou štúdiou a komentárom
českého katolíckeho filozofa Stanislava
Sousedíka.

Dielo tvoria pôvodne štyri samostatné
články na tému náboženstva, ktoré Kant
napísal pre *Berlinische Monatsschrift*,

vtedajší časopis berlínskych osvietenecov. Už druhý článok však vládna cenzúra zakázala publikovať, Kant sa ju preto rozhodol obísť vydaním článkov vo forme knihy prostredníctvom (v tom čase zahraničnej) univerzity v Jene. Uverejnenie cenzúrou odmietnutej časti a nezvykle bojovný tón tretieho a štvrtého príspevku nemohli nechať štátne orgány bez adekvátnej odozvy. Kant bol za svoj čin verejne pokarhaný a po tom, čo pre veľký záujem verejnosti vyšlo o rok aj druhé vydanie tohto diela, zakázala vládna cenzúra pod hrozbou „neprijemných opatrení“ Kantovi verejne publikovať alebo sa akokoľvek vyslovovať k otázke náboženstva.

Čím tak pobúril vtedajšiu moc? Spis, v ktorom Kant rozvíja svoju náuku o náboženstve, má byť odpoveďou na otázku *V čo smiem dúfať?*. Stredobodom jeho záujmu je vzťah morálky a náboženstva. Náboženstvo je v Kantovom ponímaní skutočnosťou morálnej povahy a akékoľvek predstavy, ktoré k nemu

patria, sa dajú odvodiť od mravného zákona v nás, pričom majú zmysel len vtedy, ak slúžia jeho zachovávaní. Vyzdvihovanie etickej stránky náboženstva je síce pre osvietenstvo všeobecne charakteristické, u Kanta však predsa len znie najdôraznejšie. Morálka predchádza náboženstvo, k správne konaniu nepotrebuje žiadny účel, stačí jej morálny zákon, je teda z logického hľadiska čistého praktického rozumu sebestačná. Z hľadiska dôsledkov je však náboženstvo nevyhnutné, presahuje totiž morálku v určovaní vôle vo vzťahu ku konečnému účelu, „najvyššiemu dobru“, ktorý je daný najvyšším morálnym zákonodarcom a ktorý môže a má byť zároveň konečným účelom ľudstva.

Kant začleňuje svoju teóriu vývoja náboženstva do svojej dejinno-filozofickej koncepcie. Dogmaticko-štatutárne prvky majú v kresťanstve oprávnenie len vtedy, ak slúžia na sprostredkovanie morálneho, čistého rozumového náboženstva a s postupným rozvojom osvietenstva sa prejavajú ako zbytočná príťaž. Dogmy časom celkom vymiznú a ľudstvu zostane čisté rozumové a mravné náboženstvo, v ktorom viac niet miesta pre dogmatickú vieru, zostane len rozumová viera, podľa ktorej človek plniaci morálny zákon plní zároveň vôľu Božiu. Kant je presvedčený, že cieľom dejín je regulatívna idea mravnej povahy, na dosiahnutie ktorej je potrebné cielavedome pracovať. Návod, ako postupovať, je obsahom spisu *Náboženstvo v medziach číreho rozumu*, ktorý dal ďalšiemu vývoju filozofie náboženstva od 19. storočia až do našej doby celkom nový smer.

Eva Zelizňaková